

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 30 D. Letno 360 D.
Oglaš: enostolpna mm vrsta
naklat 50 para, večkrat popus

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/L. Telefon 330
Uprava:
na trg 8. Telefon 44
čokopisi se ne vračajo.
rašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

Pašićevo manevriranje.

PASIĆ PRIPRAVLJA TLA ZA HOMOGENO VOLILNO VLADO. RADIKALI SI OBETAJO LAŽJE VOLITVE OD RAZKOLA DEMOKRATOV. — SNUBLJENJE MUSLIMANOV.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Nikola Pašić je obvestil svoje dosedanje ministre-kolege, da nekateri od njih pri novi vladi ne morejo več priti v kombinacijo in uaj zaradi tega ne bodo nejevoljni, ker to zahtevajo razmere v klubu in splošni politični položaj. Iz tega se jasno vidi, da je Pašić začel pripravljati tla za homogeno volilno vladu. Ta njegov korak je gotovo posledica včerajšnje Pašićeve avdijence pri kralju. Vidi se, da je sedaj težišče položaja v radikalnem klubu, kjer so baje že določeni kandidati za ministre in tudi že za prihodnje volitve, ker si radikali od razkola demokratske stranke obetajo lažje volitve.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) V demokratskih krogih se je danes mnogo govorilo o novih korakih designiranega

ministrskega predsednika Pašića, ki skuša prepričati kralja, da ni mogoče sestaviti koalicijske vlade. Pašić je došel s svojo misijo le manevriral, da je dobil mandat za sestavo homogene volilne vlade.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Včeraj se je sestel designirani ministrski predsednik Pašić z načelnikom muslimanskih desničarjev Maglajićem in mu je ponudil, naj vstopi v njegov kabinet. Maglajić je izjavil Pašiću, da nima njegova skupina ničesar proti temu, da vstopi v novo vladu, vendar pa se morajo prej izpolniti gotovi pogoji.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Včeraj je povabil Nikola Pašić k sebi radičevega desidenta dr. Häuslerja, da se informira pri njem o razmerah v Hrvatskem bloku.

Zastoj v reševanju vladne krize.

PASIĆ NA DVORU. — DOSEDAJ SE NI DOSEGEL USPEHA PRI SESTAVLJANJU VLADNE. — ODPOR RADIKALOV NAPRAM DEMOKRATOV. — MAHINACIJE RADIKALOV.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Povodom krstne slave kralja Aleksandra je bil ministrski predsednik Pašić z ostalimi ministri in poslanci pri svečanosti sekanja kolača na dvoru, vsled česar je danes v reševanju vladne krize nastal zastoj. Pašić se danes ni razgovarjal z zastopniki parlamentarnih skupin o sestavi koalicijske vlade. Vendar so demokratski in radikalni poslanci zbrani v svojih klubih in komentirajo dosedanj razvoj krize in poskušajo Pašića, da jo reši. Radikalni klub je obveščen o izidu avdijence Pašića pri kralju, ki pa se za enkrat drži še tajno. Pašić skuša sestaviti homogeno volilno vladu, kar se mu pa dosedaj ni posrečilo. Radikalni so zelo nezadovoljni, ker se demokratski klub še ni definitivno razcepil. Oni zatrjujejo, da demokrate ne morejo sodelovati v

vladi, ker so nezanesljivi. V kombinaciji bi prišli le takrat, ko nastane v njihovih vrstah popoln razkol. — Da upravičijo možnost rešitve uradniškega invalidskega in agrarnega vprašanja v narodni skupščini, skušajo sedaj radikali, kakor zatrjujejo demokratski krogi, sprožiti misel, naj bi se finančnemu odboru predložilo povišanje draginskih dokladov za državne nameščenice, finančni minister pa naj bi povišal podpore invalidom. Na ta način ne bi bilo treba predložiti parlamentu uradniškega in invalidskega zakona, glede katerega smatrajo radikali, da so demokrate nezanesljivi. Vendar se to ne bo moglo zgoditi, ker rešitev uradniškega in invalidskega vprašanja ni mogoča brez povišanja davkov, oziroma brez novega davčnega zakona.

Krona za sporazumno rešitev vladne krize.

KRALJ SE BO POSVETOVAL S PARLAMENTARNIMI PRVAKI O NAJUGODNEJŠI REŠITVI VLADNE KRIZE. — KRALJ ALEKSANDER ŽELI REŠITEV VAŽNIH ZAKONOV. — PRIBIČEVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) »Novosti« pišejo: Še tekom jutrišnjega dne bo, neodvisno od Pašićevega mandata za sestavo nove vlade kralj povabil k sebi na posvetovanje parlamentarne prvake in druge izkušene politike. To stori kralj zaradi tega, da se more hitro odločiti, ako tudi tretja mislija Pašićeva ne bi imela uspeha. H kralju so povabljeni Ljuba Davidović, Stojan Protić, Vojta Lazić, dr. Anton Korošec in en zastopnik Spahove skupine muslimanskih levčarjev. Kralj Aleksander želi, da se za vsak slučaj sestavi po-

slovna vlada, ki naj bi pred razpustom narodne skupščine spravila pod streho važne zakone, posebno o uradnikih in invalidih.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Svetozar Pribičević je včeraj popoldne posetil Pašića in imel z njim daljši pogovor. Kasneje je kralj Aleksander sprejel Pribičevića v avdijenci, ki je trajala četrt ure. Pribičević je razložil kralju svoje nazore o rešitvi vladne krize, o razmerah v demokratskem klubu in sploh pri posameznih parlamentarnih skupinah.

Izboljšanje jugoslovansko-ruskih odnošajev.

ZASTOPNIK SOVJETSKE RUSIJE V BEOGRADU. — ODOŠAJI MED JUGOSLOVANSKO IN RUSKO DELEGACIJO V LAUSANNI SO PRISRČNEJŠI, KAKOR SO BILI V GENOVU.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Sem-kaj je privatno dospel zastopnik sovjetske vlade Korješkov kot delegat svoje vlade za rešitev vprašanja ruskih beguncev. O tej zadevi bo imel z našo vlado petindvajsete konference. Zaradi njegovega prihoda je posetil zastopnik caristične Rusije Strandman ministrskega predsednika Pašića in se je hotel pri njem informirati, ali ne pomenijo porazgovori s Korješkovim in njegovim bivanjem v Beogradu odprave poslaništva stare Rusije v Jugoslaviji. Ta poizvedba je tudi zaradi tega upravičena, ker je bolgarska vlada sporočila zastopniku

caristične Rusije, naj z novim letom zapre svoje pisarne v Beogradu. Iz Lausanne poročajo, da so odnošaji med načelnikom ruske delegacije Čičerinom in jugoslovansko delegacijo sedaj veliko boljše kot v Genovu, dasi načeluje naši delegaciji dr. Spalajković, ki je srdit nasprotnik sovjetske Rusije. Na vsak način je treba le pozdraviti dejstvo, da je sovjetska vlada poslala v našo državo svojega delegata, iz česar se da sklepati, da se je začelo delovanje za zblizanje in za vzpostavitve odnošajev med našo državo in Rusijo.

PRVI KORAK ZA OBNOVO AVSTRIJE.

London, 13. decembra. (Izv.) Pri drugem čitanju zakona o gotovih olajšavah za trgovino v zgornji zbornici so govorniki pri predlogu o posojilu, ki naj se dovoli Avstriji, splošno naglašali, da pomenja ta predlog prvi korak za obnovo Avstrije. Lord Salisbury je poudarjal, da je Avstrija zopet dobila zaupanje.

NALOGE ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA ZA SVETOVNI MIR.

Haag, 13. decembra. (Izv.) Na svetovnem mirovnem kongresu je imel včeraj tajnik mednarodne zveze strokovnih organizacij Fimmen govor o nalogah organiziranega delavstva za

svetovni mir, v katerem je ljuto napadal vojno v vseh njenih oblikah, kakor tudi oboroženi mir. Ruski delegat Radek se je zavzemal za razredni boj potom oborožene akcije. Vandervelde pa mu je odgovoril, da bi boljše stvari storili bolje, ako bi osvobodili Georgijo in ne bi usmrtili socialistov. Ako je treba vojno pobijati z vsemi sredstvi, je treba na drugi strani ohraniti pravico do obrambe v sili za narode kakor Francijo in Belgijo, kakor tudi pravico do obnove opustošenih pokrajin.

POVRATEK ROMUNSKÉ KRALJICE.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Jutri dopoldne so romunska kraljica Marija povrne v Bukarešto.

KRONANJE NAŠE KRALJEVE DVOJICE.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Iz poučenega vira se doznava, da se vrši kronanje kralja Aleksandra in kraljice Marije prihodnje poletje, morda šele po novih volitvah v narodno skupščino. Kronanje se bo vršilo najslavesneje.

KRSTNA SLAVA KRALJA ALEKSANDRA.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Danes se je vršila na dvoru krstna slava kralja Aleksandra. Povabljeni so bili na sekanje kolača ministri in poslanci, kakor tudi vseučiliški profesorji in 3 dijaki, ki so dobili nagrado od kralja. V dvorni kaplici je bila služba božja, nato pa slovesno sekanje kolača. Potem se je kraljeva dvojica razgovarjala z navzočnimi ministri in poslanci. Slovesnosti je prisostvovala tudi romunska kraljica Marija. Povabljeni so bili tudi načelniki parlamentarnih klubov Rajar, Karahmedović in Gjuričić. Po ceremoniji so bili prisotni povabljeni na prigrižek.

FRANCOSKO STALIŠČE GLEDE REPARACIJ.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je podal novinarjem razne izjave. Med drugim je dejal, da je francoska vlada trdno odločena, nastopati samostojno, tudi ako bi se reparacijska komisija za 15. januarja 1923 izrekla za novo spomenico Nemčiji. Na vsak način ni mogoče pred tem dnem storiti nikakih ukrepov.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je po svojem povratku iz Londona sprejel novinarje in jim je izjavil, da si stališči Francije in Anglije v vprašanju zastav popolnoma nasprotujeta. Jasnno je izjavil in bo na petkovi seji parlamenta ponovil, da Francija ne more dovoliti brez zastav Nemčiji moratorija, najsibo še tako kratek.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Reparacijska komisija je na današnji neopoldanski seji zaključila razdelitev zavarovanj in nezavarovanih predvojnih dolgov bivše Avstrije in Madžarske med nasledstvene države.

NOVI GENERAL. TAJNIK DRUŠTVA NARODOV.

Zeneva, 13. decembra. (Izv.) Društvo narodov objavlja: Holandska vlada je dovolila dr. Zimmermannu dopust in ga je do 1. aprila 1923 odvezala dolžnosti kot župana rotterdamskega. Dr. Zimmermann bo dne 15. t. m. nastopil na Dunaju svoje mesto kot generalni tajnik društva narodov.

Borzna poročila.

Curih, 13. decembra. Berlin 0.065, New York 528, London 24.49, Pariz 37.40, Milan 26.375, Praga 16.65, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.65, Bukarešta 3.20, Varšava 0.0325, Dunaj 0.0075, avstrijske krone 0.0076.

Berlin, 13. decembra. Dunaj 11.47, Budimpešta 349, Milan 40.149, Praga 24.588, Pariz 56.957, London 37.406.25, New York 8067.78, Curih 152.617, Beograd 9975.

Praga, 13. decembra. Dunaj 4.25, Berlin 35, Rim 161.75, avstrijske krone 4.25, Budimpešta 131.50, Pariz 227, London 146.75, New York 31.65, Curih 602.25, Beograd 39.

Dunaj, 13. decembra. Devize Zagreb 214.75—215.25, Beograd 859—861, Berlin 8.55—8.85, Budimpešta 30.65—30.75, London 328.700—329.300, Milan 35.26—35.34, New York 70.975—71.125, Pariz 5014—5026, Praga 2227—2233, Sofija 544.50—545.50, Curih 13.435—13.465. Valute: Ameriški dolarji 70.600—70.900, bolgarski levi 523—527, nemške marke 8.70—9.70, angleški funti 328.200—329.200, francoski franki 4955—4965, italijanske lire 3492.50—3507.50, jugoslovanski dinarji 847—851, romunski lei 417—419, švicarski franki 13.345—13.495, češkoslovaške krone 2210—2220, madžarske krone 29.70—29.90.

Zagreb, 13. decembra. Devize: Dunaj 0.1125—0.1175, Berlin 0.94—1.14, Budimpešta 3.10—3.40, Bukarešta 46—48, Italija 371—375, London 338.50—343.50, New York 74—75, Pariz 523.50—528.50, Praga 234.50—237.50, Sofija 54—56, Svica 1400—1410, Varšava 0.45—0.55. Valute: ameriški dolarji 73—74, avstrijske krone 0.114—0.119, bolgarski levi 53—55, angleški funti 333.50—338.50, francoski franki 518.50—523.50, madžarske krone 3.10—3.40, romunski lei 0—47, italijanske lire 367—371.

Igra.

Belgrajska politika, označevana s kratko besedo »režim«, je bila vlada dveh najmočnejših politič. strank, ki sta imeli obe en skupen cilj: vladati, in vsaka se svojega posebnega: oškodovati svojega zaveznika.

Močnejša stranka so bili seveda vedno radikali: oni so v bistvu zastopniki Srbije, dočim zastopajo demokrate vse in vsled tega ničesar. To je gotovo težka situacija za demokrate: radikali so jim stajali vsak dan nove pogoje in demokrate so bili vedno stavljeni pred alternativo: ali izstopiti iz vlade, kar za nobeno ceno niso hoteli in nečesto storiti, ali pa sčasoma zgubiti še tisto malo programa, kar so ga imeli, in tako likvidirati stranko.

Ker so si pustili radikali v rezervi za vsak slučaj še Protića, ki naj bi v danem momentu sestavil vladu iz radikalov in sedanje opozicije, so uvideli treznejši demokrate, da postaja njih situacija nevzdržna, ker so obkoljeni od vseh strani. Zato je začel Davidović previdno tipati okoli sebe in navezovati stike z opozicijo: skratka, parirati Protićevo potezo. Tu je seveda takoj trčil s Pribičevićem, ki je že nešteto dokazal, da je morda vse, samo eno ne: politika! In ker je Pribičević nekoliko vehementnejši od Davidovića in zlasti, ker obstaja demokratski klub iz večne nepolitikov, je Davidović vedno podlegel. Tako je prišla zadnja vladna kriza, kjer je zopet dobil Pašić mandat, da sestavi vladu.

Ta kriza pomeni za demokrate jako težko preizkušnjo. Najprej je še enkrat prišlo do dvoboja med previdnejšim Davidovićem in nepoliti-

čnim Pribičevićem, kjer je Davidović zopet podlegel. Tako imamo na eni strani radikale, ki imajo proste roke na vse strani in na drugi demokrate pod Pribičevićevim vodstvom, ki tvorijo lahko vladu samo še z radikali in po milosti radikalov.

Zdaj še-le so demokrate uvideli, da je lahko naenkrat konec njihovega vladanja — in sicer to pot za vedno. V tem strahu so naredili potezo, da se človek prijemlje za glavo in čudi, kako je kaj takega mogoče. Danes, ko so že vse stranke v državi uvideli nujnost revizije ustave in prstale na njo, je demokratski klub sklenil, da gre v vladu z radikali samo pod pogojem, če se radikali zavežejo, da se ne bodo pogajali z nobeno stranko, ki stoji na stališču revizije ustave.

Smatramo radikale za preveč uvidelne, da ne bi spregledali te taktike in primerno reagirali na njo. — Kajti izjava govori za vsakega dovolj jasno, kaj zasledujejo z njo demokrate: na višjem mestu denuncirati radikale, da imajo namen tvoriti vladu z revizionističnimi strankami, da so torej nedržavotvorni in edini demokrate res državotvorni. S tem so hoteli radikale vstrašiti, da se ne bi spustili v nobena pogajanja z drugimi strankami kot z demokrate — ali če bi se navzlic temu spustili, jih onemogočiti nazgoraj in doseči, da dobe mandat za sestavo vlade demokrate, ki bi potem stajali pogoje radikalom. Temu se pravi: hazardna igra, kjer se stavi vse na eno karto: zato postaja igra zanimiva za neinteresirane gledalce.

Kralj Aleksander za revno prebivalstvo.

KRALJ POKLONIL 30 VAGONOV KORUZE SIROMAŠNEMU PREBIVALSTVU.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Povodom svoje krstne slave je kralj Aleksander sklenil nakloniti v onih krajih, ki trpe pomanjkanje živil, revnemu prebivalstvu trideset vagonov koruze. Kraljeva želja je, da noben kraj naše domo-

vine, ki nima dovolj živil, ne sme ostati brez njegove pomoči. Uprava dvora je dobila nalog, naj izvede ta kraljev sklep in naj izroči ministrstvu za socialno politiko 900.000 dinarjev za nabavo onemnjene količine koruze.

Sprejem Grčije v Malo antanto?

SPORAZUM O IZPREMEMBAH SRBSKO-GRŠKE POGODBE. ROMUNI IN ČEHOSLOVAKI SO SPROŽILI MISEL SPREJEMA GRČIJE V MALO ANTANTO. — ZADEVNA KONFERENCA SE BO VRŠILA V BEOGRADU.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Porazgovori o podaljšanju zveze med Srbijo in Grčijo, ki se je sklenila l. 1913, so zaključeni. Pogodba se je sedaj postavila na novo podlago in se je raztegnila na vso državo, vendar pa so se nekatere točke izpremenile, oziroma dopolnile. Porazgovori so se v bistvu vršili med grškim zunanjim ministrom Politsem povodom njegovega bivanja v Beogradu pred dobrim mesecem. Pri tej priliki sta se oba zunanja ministra, dr. Ninčić in Politis, popolnoma sporazumela o podaljšanju te zveze in o potrebnih izpremembah. O tej stvari je razpravljaj dr. Ninčić tudi z načelnikom grške delegacije na konferenci v Lausanni, Venizelosom, in se je z njim popolnoma sporazumel o izpremembah, ki

se imajo izvršiti v novem besedilu srbsko-grške zvezne pogodbe. Venizelos in dr. Ninčić sta o poteku razprave o tej stvari obvestila tudi ministra za zunanje stvari Rumunije, Duco, Češkoslovaške, dr. Beneša. Med državniki male antante se je sedaj v Lausanni pojavila misel, naj bi Češkoslovaška in Rumunija sklenili z Grčijo pogodbo, enako oni, ki je bila sklenjena med Grčijo in Srbijo. Na ta način bi tudi Grčija postala članica male antante. Konferenca o tem se v kratkem skliče v Beograd, kjer se bodo zunanji ministri male antante sestali z grškim ministrom za zunanje stvari. Ni izključeno, da bo na tej konferenci zastopal Grčijo Venizelos sam.

ATENTAT NA AMERIŠKEGA KONZULA.

London, 13. decembra. (Izv.) Reuterjev urad poroča iz Malte, da je došel neznana oseba streljala na ameriškega konzula Mitchella in ga ranila. Napadalec je pobegnil.

VSTAJA V SUDANU.

Kahira, 13. decembra. (Izv.) V Sudanu je izbruhnila vstaja. Domačini so ubili nekaj redarjev in trgovcev in napadli celo policijsko postajo Sedo, vendar pa so bili odbiti. Vlada je odredila kazensko ekspedicijo.

RAZOROŽITVENI KONGRES V MOSKVI IZJALOVljen.

Helsingfors, 13. decembra. (Izvirno.) Razorožitveni kongres v Moskvi se je izjavil, ker se Rusi branijo, podpisati nenapadalni pakt pred sklepom dogovora o vprašanju znižanja oboroževanja.

RAZDELITEV AVSTRIJSKIH PREDVOJNIH DOLGOV.

Praga, 13. decembra. (Izv.) Na včerajšnji seji senatnega občora za zuna-

nje zadeve je minister za zunanje posle dr. Beneš odgovarjal na razna vprašanja, tičeča se zunanje politike, in je med drugim govoril tudi o razdelitvi predvojnih dolgov bivše Avstro-ogrške monarhije. Rekel je, da je Češkoslovaška predlagala po svojem delegatu reparacijski komisiji v Parizu, da prevzame 40 % teh predvojnih dolgov. Reparacijska komisija pa je določila, da odpade na Češkoslovaško 41 % na Avstrijo 36 %, na ostale nasledstvene države, Jugoslavijo, Rumunijo, Poljsko in Italijo pa 23 %. Kar se tiče predvojnih dolgov bivše Ogrske je reparacijska komisija določila, da odpade na sedanjo Madžarsko 50 %, na Češkoslovaško 17 %, na Jugoslavijo in Rumunijo pa 33 %.

BEOGRAJSKO GLEDALIŠČE POVABLJENO V SOFIJO.

Beograd, 13. decembra. (Izv.) Gledališka uprava je dobila povabilo od sofijskega gledališča, naj se udeležijo proslave 65 letnice gledališča v Sofiji, ki se vrši dne 24. decembra.

Dunajsko pismo.

Dunaj, 10. dec. 1922.

Gospod Plavšić je zbolel. Tako glase kratka poročila iz Beograda. Ali to še ni tako gotovo, da je zbolel na svojem telesu, marveč utegne se naknadno potrditi, da je zbolelo le naše državno telo, gospod Plavšić pa ima hudega mačka. Nič čudnega po tolikih potovanjih in tolikem šampanjcu, s katerim so zalivali velikanske finančne načrte, da so v njem — utonili!

Plavšičeva akcija se je popolnoma ponesrečila. Ako se pa obistinijo hudomušna poročila belgrajskih listov, da so stali ti eksperimenti ves zlati zaklad iz avstro-ogrskih banke in del dolarškega posojila, tedaj bo treba malo resneje pobaviti se z vsemi temi poskusi in tudi s tistimi, ki so jih povzročili. Ali je Jugoslavija res edina država, kjer posamični možje lahko uganjajo take in enake dragocene igrače na račun državljanov, ne da imajo ti poslednji pravico, postaviti nerazodene in pa nesposobne špekulante na zatožno klop?

Deviza Zagreb je bila včeraj v Zürichu 1,77 1/2, kar pomeni naravnost katastrofo nasproti devizi 2,30 in višje v dobi, ko je rožljalo v tujini še naše zlato in izposojeni dolarji. Malo nižjo devizo smo imeli pred Plavšičem, a to utegnemo tudi še zopet doživeti. Kaj pa potem, in ako pojde še nižje doli po klancu? To je zelo verjetno, če ni toliko kolikor gotovo.

Interesantno je bilo, zasledovati notacije tuje devize v Zagrebu in Beogradu pod pritiskom Plavšičevih eksperimentov. Te notacije so se zelo razlikovale od notacij v Zürichu in v prizadetih državah. Ali kdor je dobro računal so bili tuji finančni krogi, ne naši. V Zagrebu in Beogradu ste lahko določili svoje cene, ali priznali jih ni pa nihče. Ako ste hoteli n. pr. lire, ste jih morali plačati po tržajskih cenah, ne po zagrebških ali belgrajskih. Na sploh pa je vsa devizna kupčija v Jugoslaviji skoro popolnoma zaostala in ž njo kupčija z inostranstvom sploh. — Ako moramo plačevati lito ž 15 kron in celo višje, — ako ne dobimo za dinar niti 1000 a. K. in so vse ostale valute po priliki v enaki višini, tedaj pač ne moremo hvaliti Plavšičeve finančne umetnosti. Za državo bi bilo bolje, da je ostal pri svoji balkanski banki, če tudi bi ta nekoliko manj »zaradila«.

Plavšičeve previdnostne odredbe delajo na mejah velikanske težave. — Cariniki imajo silno stroge naloge o načinu pregledovanja, a veliko premalo jih je, da bi mogli v redu opravljati svojo nalogo. Vsi vlaki, tudi naglični, imajo zamude po dve uri in čez edino vsled carinskega pregledovanja. V Mariboru n. pr. stoji po noči kar po treje vlakov, ki čakajo odošenja. V četrti sem se vozil z belgrajskim brzovlakom na Dunaj. Do Maribora smo prišli točno, a tu smo stali čez dve in pol ure; v Avstriji so nam to zamudo skrajšali na polodruge uro. — Silno neprijetno so take zamude zvečer, ko vlaki zamude celo — »poslednjo plavo« in morajo ljudje iti peš domov ali pa potrošiti ogromnih tisočakov za voz ali avto. — Vse take sitnarije na meji ne pomagajo nič. In poleg vsega se človeku gabi tisto ostudno stikanje carinskih organov po — žepih in najskrivnejših delih toalete. Človek se čuti ponižan.

nega, žaljenega v svojem dostojanstvu, silno oviranega v prostem kretanju in naravnost oškodovanega na času in pa imetju. — A vse to brez sleherne koristi. Ako ima kdo interes na tem, da izvaža našo valuto, najde drugačnih poti in sredstev, da nemoteno opravlja tak tihotapski posel. — Kako je pa Rade Passitsch (najbolj Jugoslovani pišejo Pašić) plačal onih 23 hiš, ki jih je kupil v Berlinu? — Pred kratkim je bil na Dunaju in je imel celo vrsto sob v prvem ringhotelu za dvojce oseb. Plačal je milijone... Kako jih je prinesel na Dunaj? Ergo — čemu tisto bedasto preiskovanje žepov in žepčev, listnic itd., ko je vse to brezuspešno in po drugi strani silno škodljivo potnikom in naši državi. Ako bi kletvine kaj zalegle, tedaj bi Jugoslavija bila že davno »ukletaa«. Naš ugled v tujini je pod ničlo, a k tej žalostni nižini pomagajo v veliki meri tudi carinske in policijske razmere na naših mejah.

Samo še en zgled! V Mariboru sem bil priča ob 2. popolnoči, da neki naš človek ni mogel odpotovati, ker je imel pri sebi en milijon avstrijskih kron. — To svoto je Slovenec kupil še za nekako 820 dinarjev, ali na dan odpotovanja so bile te krone vredne okoli 1100 dinarjev; zato je moral ta človek ostati v Mariboru, iskati ponoči stanovanje in drugi dan šele izposlovati dovoljenje za odhod s toliko (!) svoto avstrijskih kron. Kaka razdost, koga doleti taka odredba naše carinske politike! Pa se čudite, ako ljudje čedalje bolj kolnejo, čeprav tudi v prejšnjih dobah niso ravno preveč molili!

Dinar torej pada in pada vključ vsem eksperimentom poklicanih finančnih ženičev. — Ali kako moremo kaj boljšega pričakovati, ko naša vlada sama nasilno potiska vrednost naše valute navzdol! Le primerjajte vse poštne, brzojavne, telefonske, železniške tarife, pogledajte cene vsemu monopolnemu blagu — in računajte, ali vlada sama ne določa tako nizko vrednost našemu dinarju in denarju sploh. Kjer morajo plačati v domačem prometu en dinar za pismo, tri dinarje za priporočeno pismo, tam nimajo pravice zahtevati, da mu ostali svet višje ceni itak tako malo cenjen denar!

Ker sem že pri pošti, naj omenim, da izmed vseh nasledstvenih držav je Jugoslavija edina, ki ne uživa nikakih olajšav, marveč se nahaja v bogati družbi svetovnega prometa. Iz Avstrije plačujemo n. pr. za navadno pismo v vse nasledstvene države po 1200 a. K., v Jugoslavijo pa po 1500 a. K. — In poštni promet z Jugoslavijo je velik!

In tudi pri pristojbinah za potne liste dela naša država neprijetno izjemno. Vojaške osebe, uradniki in obojni rodbinski člani, dalje delavci, služkinje itd., ne plačajo za potni vizum nič, — le Jugoslovani so tako bogati, da morajo plačevati visoke pristojbine! Zakaj le pri nas take izjeme? Ali morda v Beogradu res mislijo, da so vsi pametni sami požili, vsi drugi državniiki in diplomati pa da so magarci, ki ne znajo varovati interesov svojih državljanov?

A. G.

Podpirajte Družbo sv. Cirila in Metoda!

mimo teh šum, tako, da ima Čabar še vedno 32 km daleč do najbližje postaje Brod na Kupi, pri čemur ni prezreti, da leži težišče omenjenih šum še dalje proti zapadu (Trava, Draga, Loški potok, Prezid). Razložil sem že v nekem prejšnjem članku, kako bi se dalo Čabranec ustreči na neprimerno cenejši način z gradnjo 40—45 km novih cest. Ako pomislimo neizmerno važnost dobrih cest v bližini državne meje za vojaške namene, ni preveč rečeno, da bi bili Čabranci razmeroma neznatni kredit za te ceste, izrabljajoči ravno debato o žel. zvezah, danes lahko že imeli, ako ne bi s progo na Brod Moravice zamudili konjunktura časa. Potem se je slišalo, »kakoo imenitna je zveza na Brod Moravice za vojaške interese«, ako kdo razlaga, da je strma žel. boljše od položnejše, od granice bolj odaljene, odgovorjam: vsak rekrut ve, da to ne more biti res. Hvalili se je tudi »priključek pri Brod Moravicah«, kateri, kakor znano, neposredno ni mogoč, ker leži to ogibališče (ne postaja!) v prebuhem strmcu. Odlični prometnik mi je rekel, da se za tako rešitev problema, kakor se jo tam predlaga, lepo zahvaljuje, ker utegne biti za obratovanje nevarna, itd. Govorim tu vedno o smeri Ljubljana — Kvarner, za kako drugo smer namreč zveza Kočevje — Brod Moravice itak ni za nobeno rabo. Toda vse to je mimgrede.

Na omenj. shodu predloženi podrobni projekt je zelo imponderabilen, ki ne vedo, da mora biti vsak tak projekt, ako je le količkar tehniško opremljen, tako lepo rujav, zeleno in rudeče barvan. Lajk ne ve, da je lahko na karti z navadnim svinčnikom začrtana trasa več vredna, ako sloni na dobro premiš-

Slovenske gospodarske razmere.

III. SLOVENSKA INDUSTRIJA.

Če pregledamo današnji položaj slovenskega kmetijstva, vidimo, da je vključ vedno racionalnejšemu in intenzivnejšemu gospodarstvu v težki krizi. Srednjega kmeta sicer preživljata visoko stoječa živinoreja in gozd, mali kmet, katerih je ogromna večina, pa pridelava na polju mnogo premalo za lastno prehrano, živine in gozda ima pa tudi premalo, da bi mogel odprodajati. Pomankanje zemlje je torej pri našem kmetu zelo občutno, vsled česar bi se morala razdeliti čim prej še ostala velesposobna zemlja in tudi del gozdov. Naše agrarno vprašanje pa seveda vključ temu še daleko ne bo rešeno. Nujno bo potrebno, da se slovensko kmetijstvo z izdatno državno podporo specializira na nekatere najbolj dobičkonosne sadeže, za katere sta naša zemlja in naša klima primerni (n. pr. hmelj in sodobno) ter na gojenje, plemenite živine. Vključ temu pa naše kmetijstvo seveda ne bo moglo nikdar več preživljati vsega slovenskega prebivalstva, ki se je v zadnjih desetletjih v naravnost strašnih množinah moralo izseljevati v Nemčijo in v Ameriko ter si služiti kruha v tamošnjih rudnikih. Žena z otroci je ostala doma, obdelovala bomo posestve, mož je pa odšel v Ameriko, prihranil nekaj tisočakov in se vrnil, da je odšel sin.

Prvi in najvažnejši naš narodni gospodarski problem je tedaj ta, kako prehraniti oni del našega naroda, ki se ne more preživljati od svoje grude? Odgovor na to naše vitalno vprašanje je samo eden, namreč z industrijo. Ustvaritev velike slovenske industrije je tedaj eksistenčne važnosti za naš narod in kdor bi nam to v katerikoli obliki oteževal ali oviral, zadeva naš narod v srce, mu onemogočuje eksistenco. Od svoje nove države zahtevamo zato v prvi vrsti, da nas čim najbolj podpre v našem stremjenju po ustvaritvi čim večje industrije, za katero imamo pa tudi prav vse predpogoje, namreč veliko število najboljših delavnih moči, les, premog, vodne sile in že precej dobro urejena prometna sredstva.

Slovenija že doslej nikakor ni brez industrije, ona je še danes industrijsko najbolj razvita pokrajina naše države. Glede na veliko bogastvo naših gozdov je jasno, da se je razvila najvišje naša lesna industrija. Naše šume pokrivajo 680.000 ha z letnim naravnim prirastkom 2,5 milijona kubičnih metrov. Razen go-

rivega drva se je nasekalo v njih n. pr. leta 1920 skupno 170.000 kubičnih metrov trdega in 860.000 kubičnih metrov mehkega lesa. Eksploatacijo naših gozdov vodi cela vrsta lesnih podjetij, ki imajo skupno 100 parnih in in 1944 vodnih žag z 153 polnojarmenikov, 2015 navadnih jarmov, 3943 rezil in 1022 cirkularjev, zaposlenih je bilo pa v teh podjetjih okroglo 4000 oseb. Ta les se izvozi deloma neobdelan, deloma ga pa obdeluje cela vrsta industrijev, zadrž. društev in obrtnikov in sicer izdelujejo navadno pohištvo, zvito pohištvo, stole, glasovirje, vozove, parkete, merila, cveke, rakve, lesno volno, sode, rešeta, metle, strojila in zamaške za domačo rabo in za eksport. Važna panoga naše lesne industrije je tudi veliko pridelovanje oglja.

Poleg lesne industrije igra pri nas najvažnejšo vlogo rudarska industrija, ki se razteza v glavnem na premog, svinč in cink. Premogokopov imamo pri nas okroglo 50, a v pogonu je jedva polovica, ki pa producira danes 40 odstotkov vse premogovne produkcije v Jugoslaviji, to je okroglo 1.250.000 letno z 12.000 delavci. Premoga je v izobilju po vsej Sloveniji, le v nekaterih krajih je iz novejših formacij, vsled česar kvalitativno zaostaja, dočim dajejo nekatere rudniki najboljši premog, n. pr. Zabuškova (5.400 kalorij), Zagorje (4.721 kal.), Hrastnik (4.680 kal.), Trbovlje (4.330 kal.) itd. Največje število premogovnikov se nahaja v rokah »Trboveljske premogokopne družbe« (ustan. l. 1872.) in samo njeni rudniki producirajo letno okroglo 1 milijon ton premoga (samo Trbovlje pol milijona ton), to je nad tri četrtine vse slovenske produkcije. Od tega premoga porabi okroglo polovico naša industrija, ostanek pa železnice in ostale pokrajine naše države.

Precej bogati so tudi naši svinčeni rudniki, ki leže večidel v severnem delu Slovenije in so najmodernejše urejeni. Leta 1920 se je produciralo v njih 52.000 centov svinca, delalo je pa okroglo 1000 delavcev. Važna sta dalje še dva cinkova rudnika z najmodernejšo cinkarno v Celju. Poleg tega se dobiva v Sloveniji še baker, antimon, mangan, grafit, železo itd., a ti so večji del propadli, ker so prešibki. Eno največjih naših narodnih bogastev pa predstavlja znameniti rudnik živega srebra v Idriji, ki je žal pripadel Italiji.

Politične vesti.

Položaj v Beogradu.

Položaj v Beogradu dozoreva v toliko, da pred prihodom poslancev hrvatskega bloka v narodno skupščino ni misliti na preobrat naše notranje politike. Odgovor, ki ga je dal Ljuba Davidović hrvatskim poslancem v Zagrebu potrjuje to misel. Tudi je na hrvatski strani že danes jasno, da se bo moral Pašić-Pribičevićev sistem vrediti direktno v narodni skupščini na podlagi parlamentarne diskusije in glasovanja. Ljuba Davidović od svoje strani je za to politiko prispeval še toliko, da je demokratski klub na njegovo zahtevo sklenil podpirati novo vlado samo toliko časa, dokler ne izvede najnujnejših zakonov, da pa ne dovoli vladi skrajnih pooblastil. Računati moramo torej s pravo krizo do-

sedanje politike šele v narodni skupščini, ko se bo nova vlada predstavila narodni skupščini in bodo hrvatski poslanci prijeli Davidoviča za dane objube parlamentarne podpiranja pri besedi. Režim se krčevito drži svojih položajev, ki so jih v nemali meri zakrivilo ravno Hrvati vsled svoje abstenenčne politike.

Krona in sedanja vladna kriza.

Ker se je demokratska stranka v pogledu hrvatske politike razdvojila in je dana možnost, da doživi nova Pašičeva vlada radikalno-demokratske koalicije v narodni skupščini poraz, ako se strnejo dosedanje opozicijske stranke, hrvatski blok in Davidovičeva skupina v enotno fronto, je Pašić dvakrat poskušal sestaviti vlado tako, kakor je izrekla

željo krona. Značilno je, da je Pašić pri drugi avdijenci zahteval od krona mandat za sestavo volilne vlade, krona pa je to zahtevo odklonila in vztrajala na tem, da Pašić poskusi sestaviti zgolj poslovno vlado. Izgleda, da naš vladar na poseben način presoja sedanjo situacijo. Po eni strani bi rad poslovno vlado, ki naj v najkrajšem času reši še predstoječe nujne socialne in upravne zakone, po drugi strani pa že upošteva izpremenjeno situacijo, nastalo iz novega stališča hrvatskega bloka, in noče poveriti sestavo volilne vlade Pašić-Pribičeviću, dokler ne bo narodna skupščina po prihodu hrvatskega bloka vanjo pokazala svoje prave večine. Iz tega stališča krona se razvidi, kako previdno, obenem pa širokogrudno presoja naše notranje razmere ter da se ne izpostavlja niti na eno, niti na drugo stran.

Zopet nova afera.

Z našim Kristanom imamo smolo. Kamor ga posadimo, nastanejo afele. Sedaj prinaša zagrebški »Obzor«, da se je Antonu Kristanu odvzela uprava posestva Belje, ker je centralni odbor za posestvo Belje ugotovil, da je s svojim delovanjem oškodoval državo. Finančni minister bo ta odlok podpisal tekoma današnjega dne. Ta nova afera se bo predala javnosti ter državnemu odvetništvu v kazensko postopanje.

Ljubljana — Milano.

Načelna politika! Koliko se je že pisalo o tem predmetu in s kako vneto so zagovarjali načelnost politike! Posobno pri nas Slovincih ni bilo stranke, ki bi se bila tako često in oglašujoče pridruževala na načelnost svoje politike kakor SLS. Kako pa je z načelnostjo pri tej stranki so sedaj pokazale ljubljanske občinske volitve. Mi sicer ne pravimo, da je posebno zlo, ako stranka upošteva politično in strankarsko situacijo v danem momentu in ako temu primerno uravnava svojo kompromisno taktiko. Toda v to je potrebno odkrito priznanje, ne pa hinavsko trkanje na načelnost in doslednost. Recimo baš pri minolih ljubljanskih občinskih volitvah so se naši katoličani združili s komunisti in socialnimi demokrati in osnovali znano »Zvezo delovnega ljudstva«. V obrambo te zveze so šli preko običajnih fraz o brezvestnosti in nevarnosti za cerkev, ki je pri drugih prilikah bilo glavno orožje klerikalne propagande po deželi in mestu. Naenkrat so komunisti in socialisti prenehali biti nevarni cerkvi in veri. Rekli so: sedaj gre za socialno vprašanje, za zvezo ljudi, ki čutijo s trpečimi sloji. Dobro! Končno tudi program! Samo vprašanje je, ali bo ta program ostal trajen in ali se ne bodo znova pojavile stare programatične skrb za vero in cerkev. Da so take izpremembe zelo verjetne dokazuje slučaj občinskih volitev v Milano, ki so se prejšnji teden vršile skoro pod istimi okolnostmi, kakor v Ljubljani. Na eni strani so stali komunisti in socialisti, na drugi pa »Zveza nacionalnih strank«. Zmagali so nacionalisti, kar pomeni pri sedanjih političnih konstelacijah v Italiji toliko, kot pristaši nesocialističnih družabnih in političnih ciljev. Najbolj zanimivo pri tej zmagi je, da so jo omogočili italijanski katoličani, ki to sedaj v svojih listih tudi odkrito in bahato razglajajo. Ti italijanski katoličani pa so nastopa Mussolinijeva fašistovske vlade zagovarjali pod vodstvom proslulega prosta Don Sturze najradikalnejša soci-

Inž. M. Klodič.

Železniška zveza Slovenije z morjem.

Končno in za korist cele Slovenije rešeno vprašanje.

Hočem tukaj nekaj pripomniti k izvajanjem, ki se jih je slišalo prigodom zborovanja v Brodu na Kupi dne 1. oktobra t. l. v prilog propadlega projekta železnice Kočevje—Brod Moravice in kar je glavno, predložiti pomen uzakonjene proge na Vrbovsko za Stajersko, ki se ga danes še premalo ceni.

Govorilo se je na omenjenem zborovanju o znanih razlogih, radi katerih je zgradba železnice na Brod Moravice baje utemeljena. Da se jih le čisto na kratko dotaknem: »Tudi druge železnice imajo vzpon 25%, in več (Arlberg, Tauern, Gotthard itd.)«; to utemeljevanje je tako lajiško, da se ne izplača odgovarjati nanj! — »Dovozno želez. smemo baje radi tega izgraditi bolj strmo (25%), ker je glavna proga Zagreb—Sušak (16%) v normalnem času zelo obremenjena in bi torej velikega prometa, prihajajočega tudi še od dovozne žel., itak ne zmagala«; ravno nasprotno velja — čim več morem naložiti prehodne vlake na dovozni progi, katerih število more zaradi gostega prometa na glavni pragi biti torej le majhno, tem kasneje mi dovozna železnica odpove, torej ima položnejša železnica s 15% prednost, katera je načeloma in vedno na strani proge z manjšim vzponom (pod sicer enakimi okolnostmi). — »V območju proge Kočevje—Brod Moravice je neznansko veliko šum«; v resnici pa drži ta proga

ljenih zdravil načelih, in da je najlepše izdelan podrobni načrt le samo papir, ako njegova temeljna načela niso prava.

Potem se je reklo, »da naj odločijo merodajni faktorji in strokovnjaki, katera proga naj se gradi.« — Pokrajinska vlada v Ljubljani, vojaška oblast, slovenski trgovci (na letošnjem vseslovenskem trgovskem občnem zboru v Celju), ogromna večina prebivalstva Slovenije potom plebiscita, Ministrstvo saobračaja, narodna skupščina in centralna vlada so se izrekli za progo na Vrbovsko, tako, da je ta osnova postala zakon, od Nj. Veličanstva kralja podpisan — kdo torej za Boga miliga naj še odloča v stvari? Ta zadeva je že več kakor zadostno preračunana, tudi v »Tehničnem listu« Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov (št. 7 t. l.), kjer besen sovražnik proge na Vrbovsko dokazuje, da se v relaciji Ljubljana—Kvarner potroši takorekoč za 1 kilogram več premoga, da sta tam vozni čas za 1 minuto in virtualna dolžina za 1 meter daljša kakor preko Brod Moravic ali suho rečeno — da sta obe progi toliko kot enakovredni! Primerni odgovor na to sem dal v »Tehničnem listu« št. 8. in 10., kjer dokazujem, da proga na Vrbovsko ni le enakovredna, ampak boljša od one na Brod Moravice. Ali ta moj odgovor so na shodu v Brodu na Kupi seveda pozabili omeniti.

Na shodu se je tudi sklenilo delovati naprej v svrhu realizacije proge na Brod Moravice. Rekel sem že drugje, da za konkurenčno progo proti državi, uzakonjeni, ne bode nikjer dobili kapitala, da država ne bode dala dotične koncesije sebi na škodo, slednjič, da

se interesenti uzakonjene proge svojih pravic ne bodo dali izpuliti iz rok. — Govorilo se je tudi o reviziji zakona. Pri nas imajo nekateri čudne pojme o naših zakonih, zanje so le počekani papir. Kolikor je pa meni znano, Srbi v revizijo baš tega zakona nikoli ne bodo privolili, ker bi se bali revizije tudi svojih prog (Jadranska žel. itd.). Ako bi namreč revizija začela, kdo ve, kje bi nehala? Razen tega imajo tudi Amerikanci zajamčene pravice v tem zakonu, kar stvar še posebno otežkoča. Po vsem, kako je nastal, se mi zdi ravno ta zakon pravi »Nolli me tangere«. Dosegli bi se morda zavlačevanje despatnih egoistov: Ali obvelja moja, ali pa naj vse vrst vzame. Tužna jim majka!

Predlagal se je baje tudi kompromis, naj se zgradi progi Kočevje — Brod Moravice in Črnomelj—Severin — Vrbovsko brez veze Kočevje—Stari trg—Severin. Brez ozira na to, da se to protivi zakonu, da se interesente okoli Starega trga ne sme naknadno hladnokrvno ogoljufati, je to le demagoško: Tako bi sicer bila zagotovljena žel. Kočevje—Brod Moravice, glede zveze Črnomelj—Vrbovsko pa bi se reklo v Beogradu, to je luksus, le vozite iz Črnomelja preko Karlovca na Kvarner! Danes pa imamo uzakonjeno zvezo iz Kočevja čez Stari Trg, Severin na Vrbovsko in razen nje tudi že dober in težji del žel. Črnomelj—Vrbovsko pod streho; ostali enostavni del pa naravnost kriči po udeležitvi in se bode prav gotovo tudi sedaj gradil. Da pa ostali del še ni uzakonjen, se imajo dotični interesenti zahvaliti le proti-agitaciji in proti-intervencijam akcijskega odbora za zvezo na Brod Moravice! Tako je in nič dru-

gače. Akcijski odbor bi moral slednjič uvideti, da je prepozno, da njegovo delovanje le škoduje koristim celokupne dežele; posebno pa bi bilo za Čabrane bolje, da bi uporabili svoj čas in svoje moči za smotre, ki so njim samim koristnejši, ne pa za zgubljeno stvar.

Glede rentabilnosti prbijem, da vključ vsemu šumarskemu bogastvu niti prva niti druga proga kot lokalna ne more uspevati, pa naj se mi v tem oziru predlaga kakršnokoli račune. Rešitev leži le v tranzitnem prometu, v uporabi proge kot dovozne ceste proti morju od strani cele Slovenije. In tu se vidi kako smotreno je deloval g. min. Pucelj, ko se je zavzel ravno za zvezo na Vrbovsko, ni pa delal le po slučaju, kakor se mu to očita od nasprotne strani. Po našem programu tečejo tri smeri koncentrično na Kvarner (ali v Dalmacijo preko Ogulina):

I. Jesenice — Ljubljana — Kočevje — Stari trg — Severin — Vrbovsko — Sušak.

II. Maribor (Slovenjgradec, Ljutomer, Ormož) — Celje — Zidani most — Sevnica — St. Janž — Trebnje — Novomesto — Črnomelj — Severin — Vrbovsko — Kvarner.

III. Obstoječa žel. Zagreb — Karlovac — Ogulin — Vrbovsko — Kvarner. Zveza Sevnica—St. Janž je nadvse važna in Maribor dobi po njej novo zvezo z morjem, ki more ne samo relativno zaradi državne meje, ampak tudi absolutno tekmovali s Trstom. Bila bi to tudi glavna proga, ker se da obstoječa lokalna St. Janž — Trebnje (21 km) prav lahko z razmerno malimi stroški preustrojiti v glavno progo.

V vsem tiči velikanska prednost uzakonjenih žel. zvez in na vsa to š

jalna gesla in to z veliko večjim ognjem, kakor osebe okoli ranjkega »Novega časa«. Sedaj, ko so prilike nudile možnost, da se pokaže na delu takozvana katoliška revolucionarnost, pa so ti novi socialni preroki, ki tako radi kritizirajo delo svetovnega socialističnega gibanja, zlezli pod klop in celo kumovali kapitalističnemu bloku pri občinskih volitvah v Ljubljano. S posebno slastjo oznanjajo ti listi, da je sedaj socialistično občinsko gospodstvo v Ljubljano zaključeno. Tako torej: V Ljubljani boj za socialne ideale, v Ljubljani proti socialni občini. Lep primer za razmišljanje o načelnosti politike črne internacionale.

Novi predsednik poljske republike.

Proti pričakovanju desničarskih krogov poljske narodne skupščine je bil izvoljen za predsednika poljske republike prof. Narutowicz. Predsednik Narutowicz se je rodil 1. 1865 v Ljelšu, gimnazijske nauke je dokončal v Dabavi, na kar se je podal v Petrograd, kjer je položil izpite na matematični fakulteti. Ker je hotel posvetiti svoje življenje znanosti, se je podal po petrogradskih študijah v Zürich na tamošnje politične inženirje. Nato se je podal na daljša naučna potovanja po Franciji, Španiji ter se končno zopet vrnil v Švico. L. 1918 je bil izvoljen za profesorja vodnih gradb na politenični visoki šoli v Zürichu. Po svetovni vojni so antantni krogi izvolili profesorja Narutowicza za predsednika mednarodne komisije za izkoriščanje vodnih sil reke Rhein. L. 1920 je bil poklican v Varšavo ter imenovan za ministra javnih del v kabinetu predsednika Grabskega ter v nadaljnjih kabinetih g. Vitoša in Ponikvanskega. Na genovski konferenci je Narutowicz zastopal Poljsko kot drugi delegat. V kabinetu g. Slivinskega, kakor tudi v sedanjem g. Novaka je bil minister zunanjih poslov.

Gospodarstvo.

LETOŠNJA ŽITNA ŽETEV.

Od podonavskih držav je dosegla najboljši rezultat pšenične žetve Bolgarija, vendar je vsa pridelana količina precej nepomembna, ker je bilo letos 20% manj površine posejane s pšenico, kakor pa v pretečenem letu. Zelo dobro je izpadla žetev pšenice v Poljski. V drugih državah, ki so pred vojno izvažale 40% vsega svetovnega izvoza, je položaj precej nezadovoljiv. Izmed evropskih držav je poleg omenjenih žetev edino v Rusiji izpadla nekoliko boljše od lanske. Temboljša pa je žetev v Novem svetu. V Severoameriških Zedinjenih državah je bilo posejanih s pšenico pred vojno 46,5 milijonov akrov, med vojno 60,5, a po vojni 62,5. V Kanadi je bilo posejanih v istem času 8,17 in 23 milijonov akrov, v Avstraliji 6,4, 12,5 in 9,5 akrov. Žetev v Kanadi znaša proti lanskemu letu 129 odstotkov, v Zedinjenih državah 102%, v Britski Indiji 148%. Mednarodni gospodarski institut ceni žetev pšenice v Indijski Kanadi in Zedinjenih državah na 42,8 milijonov meterskih ton, t. j. 17% več, kakor lansko leto. Iz Buenos Airesa javljajo, da je pšenica slaba, vendar ne povsod. V zahodni Evropi je žetev pšenice slabša, nego lansko leto. To velja zlasti za Nemčijo, kjer upajo kornarji na srednjo žetev. V Franciji so rezultati nekoliko slabši od lanskega leta, ko je bila žetev pšenice rekordna

ter bodo morali z uvozom pokriti primanjkljaj. V Angliji je pšenična žetev za 15% slabša od lanskega leta. V Zedinjenih državah znaša žetev 810 milijonov bušljev (proti 794 v lanskem letu). V Kanadi 388 (300), v Avstraliji je znašala lanska žetev 144 milijonov, v Argentini 170. Svetovna žetev pšenice znaša okroglo 3631 milijonov bušljev, od katerih pride okroglo 615 milijonov na mednarodno tržišče. Največjo količino vsega izvoza pšenice, 564 milijonov bušljev, bodo izvozile Zedinjene države, Kanada, Avstralija in Argentini.

Letošnja svetovna žetev koruze ne

Dnevne vesti.

GG. TRGOVCE, OBRTNIKE IN INDUSTRIJCE

vljudo vabimo, da se ob priliki oglaševanja novoletnih voščil poslužujejo našega dnevnika. Ako bi se pri komu ne oglašali naši akviziterji, prosimo, da nam svoj oglas sporoči po dopisnici najkasneje do 30. t. m. Oglase sprejemajo tudi naše podružnice v Mariboru, Celju in Ptuj. Priporočamo se tudi za oglase v božični številki 24. decembra, ki bo izšla v zelo povečani obliki in pa pomnoženi nakladi, in v kateri bodo imeli oglasi še poseben uspeh.

Uprava »Jugoslavije«.

— Sveto pismo je napačno razumel Miša Jambrik iz Novega Sada. Ker je čital, da je Bog rekel: »Človeku ni dobro samemu biti« — se je oženil, ampak — kar s treni ženskami. Zato ga je sodišče v Novem Sadu obsodilo na eno leto »samevanja«.

— Ogenj v Kresnicah. Dne 10. t. m. je v gospodarskem poslopiju posestnika Gabrščaka izbruhnil požar, ki je uničil hišo, hlev, svinjak, mnogo poljedelskega orodja in vsa krmo. Zgoreli so tudi širje prašiči. Kako se je izcimil požar, se še ne ve. Škoda je ogromna.

— Uboj. Dne 10. t. m. so fantje iz Dobrovolj nad Mozirjem tako pretepli svojega tovariša Gašperja Šternkukarja, da je par dni pozneje na poškodbah umrl.

— Oral bi rad, pa ni imel pluga nek neznan neprivrženec. Zato ga je ukradel v petek posestniku Jožetu Babniku iz Gaberja. Sedaj ga iščejo orožniki, da ga pohvalijo za njegovo »poljedelsko delavnost«.

— Tatvina magnet. V Črnomlju je neznan storilec vlomil v barako za tovarne automobile, last t. r. Bunc in Klenec in ukradel pri avtomobilu magnet vreden 35-40.000 kron. Storilec je moral biti strokovnjak, ker je odvezel magnet, ne da bi avto kaj poškodoval.

— Tatvina. Pretečeni teden so neznan izumovci vdrli v mlekarino na Brezovici in ukradli tam zaposlenemu Pavliču več obleke in 8.000 kron denarja.

— Za 6 mesecev so zašili Alojzija Klopčiča iz Zaloga, ker je svojo mačico ranil s sekirjo.

— Medved. Mariji Maček na Vrhniki je neki dvonožni medved ukradel dva panja čebel v vrednosti 4000 kron.

— Ni se mu posrečilo. Pri Velikovicu so carinski uradniki zasačili poslovodjo »Zadruga« iz Solčave, ki je nameraval iz Avstrije vtihotapiti precejšnjo množino svilnatih robcev. Blago so mu odvzeli, njega pa izročili sodišču.

— Okraden Amerikane. Neznani tatovi so te dni ukradli nekemu Amerikancu na Brezovici več tisoč dolarjev. O zločincih ni nikakega sledu.

izkazuje tako zadovoljivih števil. Zedinjene države, ki producirajo preko dve tretjini svetovne produkcije, so pridelale letos samo 97% lanskega pridelka. V Jugovzhodni Evropi so razmere nepovoljne vsled velike suše v avgustu in septembru. Romunija bo producirala komaj polovico proračunljene količine.

Površina posejane rži se je povečala v Poljski, Kanadi in Zedinjenih državah in žetev izkazuje precejšnjo porast proti lanskemu letu. Ječmen je uspel precej slabše od lanske žetve. Iz vsega tega je razvidno, da bo moral letos zopet novi svet hraniti Evropo. »Rij.«

— ČEVLIJ za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za g. g. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn PETER KOZINA & KO, LJUBLJANA. Breg 20. Kupujte jih, dokler se zaloga traja!

Ljubljana.

— Rojstni dan N. V. kralja. V nedeljo 17. decembra 1922, rojstni dan Njegovega Velikanstva našega kralja Aleksandra I. se bo v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja vršila svečanost, kakor sledi: Po slovesni sv. maši, ki se prične ob 10. uri, se bo zapela zahvalna pesem »Te Deum« s pripadajočo molitvijo in z molitvijo za kralja. Nato se bo na koro zapela državna himna. — Oblastva in uradi se udeležijo slovesne službe božje in njej sledečih cerkvenih obredov. — Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopijih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase hiše z državnimi in narodnimi zastavami. — Po službi božji v stolnici bo gospod pokrajinski namestnik v namestniški palači sprejemal čestitke in poklonitve predstavnikov oblastev, uradov in pa korporacij. Gospod pokrajinski namestnik priredi v proslavo rojstnega dne Njegovega Velikanstva kralja tudi slavnostni zajutrek ob 13. uri.

— Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada se preseli v nove uradne prostore na Gosposvetsko cesti (bivša mitnica). Radi tega se v petek 15. in v soboto 16. decembra ne uraduje.

— Javno predavanje prillikom proslave 50 letnice Glasbene Matice v Ljubljani. V petek, dne 15. t. m. vrši se ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe predavanje pod sledečim naslovom: »Delovanje Glasbene Matice in njen pomen na razvoj slovenske glasbe«. Predava dvorni svetnik in po ravnatelj ljubljanskega muzeja dr. Jos. Mantuan. Predavanje samo je precej široko zasnovano ter dobe tako poslušalci nekaj celoten pregled slovenske glasbe od vsega početka naprej. Predavanje obsega glavne točke: a) Doba stvarnega interesa. — Predzgodovina Glasbene Matice. b) Doba narodnega interesa. c) Doba organizacije na narodni podlagi, osamosvojitve in delo Glasbene Matice. d) Delo Matice po prevratu. Odbor vabi slavno občinstvo v prvi vrsti pa še našo mladino, da se tega predavanja v obilnem številu udeleži. Vstopnina je prosta, pobirali se bodo le prostovoljni prispevki na korist Glasbene Matice.

— Poziv trgovcem! Danes v četrtek 14. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v prostorih trg. in obrtne zbornice v Ljubljani javna plenarna seja, na ka-

teri hočemo razpravljati tudi o nastalem silno kritičnem položaju vsled zavlačevanja izdaje novega deviznega pravilnika ter storiti potrebne sklepe. V interesu vsakega posameznika je, da se zanesljivo udeležijo omenjene seje. — Gremilj trgovcev v Ljubljani.

— Nesreča pri delu. Ko je v kemični tovarni v Mostah delavec I. Špelko snalil stroj, je po neprevidnosti segel z roko predaleč, vsled česar mu je stroj popolnoma strl desno roko.

— Poballinstvo. Doslej neznan vagabundi so v nedeljo ponoči razdrili in uničili pod Tivolijem skoro vse pičje hišice. Žalostno!

— Zakonska hubezen. Preteklo nedeljo je Marijo Plahutnik njen mož tako udaril po glavi, da ji je izbil desno oko. Žensko so odpravili v bolnico, »ljubezniv« mož bo pa odgovarjal pred sodiščem.

— Da ga ne bi zeblo, je dne 10. t. m. neki neznan izumovnik ukradel bančnemu uradniku Francu Ramovšu iz oblačalnice v kavarni »Evropa« 8000 K vredno suknjo.

— Tat v podstrešju. Na Gosposvetski cesti št. 13 je bilo Valentinu Legatu, upravitelju Kolizeja ukraden iz podstrešja več stvari v vrednosti 1650 kron.

— Smrtna kosa. V Metelkovi ulici št. 1 je umrl po daljšem bolehanju gimnazijski profesor g. Franc Verbič. Pogreb se vrši danes popoldne ob 4. uri na pokopališče k Sv. Križu. Naj počiva v miru!

— Ne zamudite! Danes prvi del »Indijski grobni spomenik« v Kino Tivoli.

Maribor.

Mariborska porota. Radi požiga se je zagovarjal v torek pred tukajšnjo poroto 43 letni posestnik in gostilničar Farkaš iz Koprivnice. Ogozenc je živel v divjem zakonu z svojo sosedo, Faniko Obratovo, s katero sta vodila skupno gospodarstvo na obeh posestvih. Ker pa je Farkaš v zadnjem času začel zapravljati, ter je tudi z Obratovo grdo ravnal, je ta odšla od njega na svoje posestvo ter se ni hotela na Farkašovo prigovarjanje več vrniti na njegov dom. Predzadnjega avgusta pa je naenkrat izbruhnil v gospodarskem poslopiju Obratovo požar, ki je uničil vsa gospodarska poslopja. Osumljen je bil Farkaš, ki je svojčas grozil Obratovi, ker ga je zapustila. Vendar se porotniki niso mogli prepričati o njegovi krivdi, vsled česar je bil Farkaš oproščen.

Celje.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V ponedeljek 18. decembra ob pol 20. uri predava na našem ljudskem vseučilišču voditeljica mestne dekliske osnovne šole, gospa Ivanka Zupancičeva »o mladinsko-skrbsteni vzgoji«.

Gospodarska zveza v Celju je dobila te dni en vagon sladkorja in ga razprodaja celjskim trgovcem. — Oblastveno se je dovolila cena na debelo kristalnemu sladkorju 66 K in sladkorju v kockah 68 K za kg. Na drobno pa se prodaja kristalni sladkor po 70 K in v kockah po 74 K kg.

Sokolstvo.

Sokolsko društvo Ljubljana II. vabi vse svoje člane, članice in po njih vpleljane goste na družabni večer, ki ga priredi dne 16. decembra t. l. ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri Kavčiču na Privozu.

Gledališče in glasba.

Spored koncerta pevskega zbora Glasbene Matice, ki se vrši v nedeljo, dne 17. t. m. ob 4. uri pop. v dvorani hotela Union. Pri koncertu sodelujejo ga. Lovštevova, Julij Betetto in prof. Ravnik. Pevski zbor poje sledeče točke: Foerster: Z glasnim šumom s kora, dr. Kimovec: Izgubljeni cvet, dr. Krek: Tam na vrtni gredi, Oskar Dev: Svatha na Poljani, Premr: Pesem žerjavov, Adamič: Zaman pod oknom. Nato poje gospa Lovštevova Savinovo: Se ena, P. Sattner: Arja Marije iz oratorija Assumptio, Škerjanc: Pomladne noči, in dr. Krek: Tam zunaj je sneg. Mešani zbori: Foerster: Ljubica, Lajovic: Pomladni spev, Ples kralja Matjaža.

La. Tem slede samospeli g. Betetta: Vilhar: Mornar, Ravnik: Melanholija, Ipavice: Menih, Gerbič: Pojdem na prejo. Spored zaključijo zbor z Adamič: Mlad junak, Gorčez jezero, Pavlič: Lenka, Adamič: Ne maram tebe in Mokranjac: XI. Rukovet srbskih narodnih pesmi s Kosova, ki se prikrat izvaja na koncertnem odru. Predprodaja vstopnic v Matici knjižarni.

Na sinfoničnem koncertu, ki se vrši v soboto, dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union, se izvajajo skladbe izključno slovenskih komponistov. Združena orkestra Glasbene Matice in gledališča, nastopita pod vodstvom kons. prof. Karla Jeraja in v polni zasedbi 64 godbenikov. Prva točka sporeda je prijazna, ljubka, odločno v narodnem koloritu pisana Ipavčeva serenada za godalni orkester. Serenada ima 4 stavke, na koncertu se izvaja njen I. stavek. Kolikor je nam znano, je to drugo izvajanje te serenade v Ljubljani. Naslednjo točko tvori Premrlava Božična sulta za veliki orkester. Sulta ima 4 dele, v našem koncertu se izvajajo prvi trije in to prvič javno. Božično sulto prištevamo k najboljšim orkestralnim skladbam našega marljivega komponista Stanka Premrla, ter se celotno delo odlikuje po izredni prirčnosti in lahkem umevanju. V prvem stavku nam skladatelj opisuje adventno razpoloženje — pričakovanje Održenika, II. stavek nam slika veselje o Božiču, ob rojstvu Izveščarjem, dočim je III. stavek zamišljen v obliki pastoralnega Scherza. Tej skladbi sledi Antona Lajovic Adagio za veliki orkester. Ta skladba je pisana popolnoma v stilu klasičnega Rondo. Komponirana je bila leta 1903 ter jo je Lajovic posvetil svojemu učitelju Mateju Hubadu. Predelava za 4 ročni klavir je izšla v Novih Akordih. Po odmoru se izvajajo Karla Jeraja Lepa vija. Škerjancovi odlomki iz godbe k »Zlahtnemu meščanu« in Trlje Adamičevi plesi za veliki orkester. O teh točkah pa jutri. Predprodaja vstopnic se vrši v Matici knjižarni na Kongresnem trgu, kjer je na razpolago tudi podrobni spored.

Književnost-umetnost

»Zveza slov. pevskih zborov« izda letos svoj prvi pevski koledar za leto 1923. Vsakega zavednega pevca dolžnost je, da si nabavi ta koledar, ki bo po vsebini prvovrsten in po obliki pravičen. Cena mu bo 10 din. Izide še ta teden in ga bo razpošiljala »Zvezna knjižarna«, Ljubljana, Marijin trg 8, ki tudi sprejema naročila.

Sport in turistika.

S. K. Hermes. Redni občni zbor se vrši dne 15. decembra ob pol 8. uri v gostilni pri Stepiču. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Društvene vesti.

O. Z. javnih nameščencev odgovorjuje radi obč. zbora »Nabavljalne zadruge« za 14. t. m. napovedano sejo. — Predsedstvo.

Prodaja po

znatno nižanih cenah: zimsko perilo, pletene jopice, rokavice, nogavice itd.

A. ŠINKOVIC nasl. R. SOSS

LJUBLJANA, Mestni trg št. 19.

Zakaj? Zato ker je velikansko množina suknja, platna, parj henta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudovito nizkih cenah veletrgovina R. Stermecki, Celje, št. 358.

Cenik s tisoč slikami zastoni.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti PALMA kaučuk potpeinike in potplate

dovoljujem izrecno opozoriti štajerske interese, g. g. ministre, poslance in vse druge štajerske merodajne faktorje. Ti naj gledajo na to, da se vse proge izgradijo kakor glavne ter da v Sevnici ne bode treba obračati vlake kakor v Zidanemostu in da se zgradi v Trebnjem zvezni lok v smeri proti Črnomlju.

Na podlagi vsega tega je rentabilnost nove železnice na Vrbovsko absolutno zasigurana.

Kje nudi proga na Brod Moravice sličnih možnosti in ugodnosti? To je vzrok, da sem nekoč rekel, da bi bila zgradba žel. na Brod Moravice nesreča za Slovenijo.

Dosedaj smo v časopisih obdelali le smer Ljubljana — Kvarner ozir. Dalmacija, smer Stajerska — morje pa še ne. — To naj se zgodi sedaj v sledeči tabeli, ki prinaša za radi popolnosti tudi še enkrat glavne podatke glede Ljubljane. Številke v oklepajih veljajo za končno točko Ogulina (smer v Dalmacijo, iz Ogulina v Split je še 325 km); v dotičnih številkah zvladanih višin niso vštete višine na progi Maribor—Zidanmost, ampak je Zidanmost vzet za izhodišče.

Proge: 1. Maribor — Zidanmost — Sevnica — St. Janž — Trebnje — Črnomelj — Vrbovsko — Sušak 320 (248) progovnih kilometrov; zvladana višina 998 (575) m. 2. Maribor — Ljubljana — Kočevje — Brod Moravice — Sušak 350 (304) prog. km; zvladana višina 1235 (800) m. 3. Maribor — Ljubljana — Karlovac — Sušak 485 (365) prog. km. 4. Maribor

— Zidanmost — Zagreb — Sušak 396 (276) prog. km. 5. Maribor — Čakovec — Zagreb — Sušak 422 (302) prog. km. 6. Maribor — Ljubljana — Trst 301 prog. km.

a) Ljubljana — Kočevje — Vrbovsko — Sušak 225 (152) prog. km; zvladana višina 1116 (581) m; b) Ljubljana — Kočevje — Brod Moravice — Sušak 200 (153) prog. km; zvladana višina 1135 (702) m; c) Ljubljana — Karlovac — Sušak 331 (211) prog. km.

Razvidi se, da skrajša nova zveza pot Maribor—Kvarner I. proti najkrajši obstoječi, 4. za nič manj kakor 76 km in da zaostaja daljava Maribor — Kvarner le 19 km za razdaljo Maribor —Trst! Ta razlika se bo dala še zmanjšati za 4 km na 15 km. Iz številke tabele se vidi, da je samo pri a) proga na Vrbovsko navidežno slabša od one na Brod Moravice, namreč glede poti Ljubljana — Kvarner. Ali razlika 25 km (ki se bode dala tudi še zmanjšati) pride radi manjšega vzpona glede vzpona časa le malo v poštev, glede prevoznih stroškov pa malodane sploh ne; manjši vzpon 15% pa ima to velikansko ugodnost, da je kapaciteta železnice več kakor za polovico večja kakor pri b) (25%), kar igra posebno v vojaškem oziru odločilno vlogo. Pri vseh drugih daljavah in višinah je prednost od kraja in izdatno na strani zveze na Vrbovsko. — Proga pod 1. je za 30 km ozir. 56 km krajša od proge pod 2., pri čemur se tudi prihrani 237 ozir. 225 m višine; proga pod 2. glede Ogulina ne more konkurirati niti z obstoječo žel. pod 4. Pri progi pod a) se v smeri Ogu-

lin prihrani 121 m na višini napram progi pod b), na Kvarner pa 19 m.

Vidimo, da ima po navedenem interes na gradbi proge na Brod Moravice le krajni trikot Kočevje — Čabar — Brod Moravice, na gradbi železnice na Vrbovsko pa vsa ostala Slovenija. Površine slovenske zemlje glede na ta interes stojijo v razmerju 2:34; ako odštejemo še Čabarski okraj, pa v razmerju 1:34!

Vse to je javnosti, posebno na Stajerskem še vse premalo znano — vse premalo, kak življenjski interes ima Maribor in štajerska pokrajina na gradbi novih zvez k morju v smeri II. — Isto velja za hrvatsko Primorje, katerega korist ne glede na lokalne slovenske okolnosti vendar zahteva, da se prične čim več prometa na Kvarner, kar omogočuje le proga na Vrbovsko.

V dobi gradbe simplonske železnice in železnice na ledene vrhove švicarske gore Jungfrau itd., modernih točnih kart in drugih podatkov, se ne gre najprej gledat v teren skale, zemljo in gozdove ter trasirati, naknadno pa premišljevat o opravičenosti in koristi osnove, ampak je treba obratno najprej ugotoviti smoter in zdrava gradbena načela za novo železnico ter proučiti nje splošno korist, potem šele se jo izmeri v naravi. To je prava pot in te smo se mi pristaši zakonjene proge držali.

S tem je za mene debata o žel. zvezi Slovenije z morjem končana. Zadeva je potom zakona v korist cele Slovenije rešena.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Hitro je našel stopnice. Ne da bi pomišljal, se je spodtikal baron navzgor in tako došel v skoraj popolnoma temno prvo nadstropje.

Zaman je skušal prebrati napise na posameznih vratih in že je hotel prižgati vžigalico, ko je slišal tih, blagovneč dekliški glas:

»Sem kaj gospod!«

Svetloba, ki je za trenotek zažarila iz odprtih vrat ene izmed sob, je v prihodnjem trenutku ugasnila. Takoj nato je čutil baron Hardy, kako ga je prišla mehka roka in ga potegnila v sobo.

Baron ni sploh ničesar mislil, ker se je vse zgodilo prehitro, da bi mogel zapopasti posameznosti. Ko je vstopil v popolnoma temno sobo, je čutil, kako ga je potisnilo dekle v nek naslonjač in se vsedlo poleg njega.

V divji strasti je položil baron roke okoli pasu nevidnega dekleta. Pri tem se mu je zdelo, da sliši težak vzdih lepe devojke, katere vonj ga je opajal. Hotel je vprašati dekle, zakaj vzdihuje.

Ni še dobro odprl svojih ust, ko ga je objel sladak, opojen vonj, ki se mu je vlekel kakor svinec na njegove možgane. Mehka, hladna, z tekočino napojena rutica se mu je vleгла na obraz. Iz nje je izhajal čudni vonj, ki je tako nenadoma ohromel baronove ude.

»Kaj — kaj —« je zajecel. Potem se mu je glava povisila na naslanjač — baron Hardy je zgubil zavest.

Bessy je hitro vstala.

»Uspelo je. Lepi, mladi mož leži v nezavesti. Kako žal mi ga je, toda ali sem mogla ravnati drugače? Ne, ni mi bilo mogoče!«

Hitro je Bessy zapustila sobo in stekla po stopnicah navzdol. Odprla je majhna vrata, ki so vodila v posebno, od ostale krčme ločeno sobico. Tukaj sta sedela oba preoblečena stražnika. Ko sta zagledala lepo ovaduhinjo, sta skočila kvišku.

»Kako je, gospodična?«

»Zgoraj v sobi št. 3 leži zločinec nezavesten.«

»Hitro po voz!« je zaklical eden stražnikov, v službi osvel možakar. »Lopova moramo spraviti kar najhitreje na policijsko ravnanje. Gospod Davis se ne bo malo čudil, ko bo videl vaš plen. Sicer po boste jutri zvedeli še več!«

Bessy je komaj slišala besede stražnika, ki ji je sedaj sledil v prvo nadstropje, medtem ko se je podal njegov tovariš po v bližini čakajoči voz.

Policijska ovaduhinja in stražnik sta stopila v temno sobo. »Tukaj leži!« je dejala Bessy in peljala stražnika k naslanjaču, v katerem je v smrti podobni omotici ležal baron Hardy.

Stražnik je zavil omotenega barona skrbno v rjuho, katero je bil prinesel s seboj in dejal:

»Spraviti moramo zločinca kolikor mogoče potihoma od tukaj proč. Danes le še ostanite pri točilni mizi, gospodična. In poidite šele jutri na policijsko ravnanje. Vaš takojšnji odhod bi sicer pri gostih zbudil preveč pozornosti.«

Bessy ni ničesar odgovorila.

Vrata so se odprla in v sobo je stopil drugi stražnik in javil:

»Voz čaka pred vratmi!«

Bessy je ostala sama v sobi.

Sedaj po izvršenem činu je objel njeno dušo silen kes, nad dejanjem, ki bo spravilo lepega mladega tihotapca morda za celo življenje v zapor.

»Moj Bog!« je stokala. »Zakaj sem stopila v službo policije? Če bi mogla sedaj storiti vse nestorjeno, bi bila presrečna.«

Nackrat je Bessy zavpila od strahu.

Dvoje rok jo je objelo in dvoje vročih ustnic je iskalo njene.

»Na pomoč!« je zopet zaklicala Bessy, toda njen klic se je zadržal pod železnim pritiskom močne roke.

»Nobenega glasu, nobenega glasu več — sicer ti v resnici ne morem priznati, lepi otrok.«

»Kdo pa ste?« je prestrašena vprašala Bessy, ko je tajinstveni mož v temi odmaknil svojo roko.

»Oni, katerega si ti hotela ujeti, lepa Bessy. Sedaj pa bodi vesela! Saj sem sam slišal, kako si obžalovala svoje dejanje.«

»To je nemogoče! Gospod, katerega sem prej omočila, je bil — — —«

»nekdo drugi ljubeznivo dekle. Lopov je, dasi sicer velik gospod, kateremu ena noč v policijskih zaporih nikakor ne bo škodovala. Jutri bodo čednega gospoda žalibog seveda zopet izpustili.«

Bessy je omahnila. — Trdno je bila prepričana, da je izgubljena.

»No, lepi otrok.« je nadaljeval tajinstveni tujec. »Ti si me hotela spraviti v roke policiji in sama si policijska vohunka. Kaj misliš, kakšno usodo imaš pričakovati od mojega maščevanja?«

Bessy je zaprla oči in malo je manjkalo, da ni padla v nezavest.

MALI OGLASI

PRODAJA:

HARMONIKO, harmonično z mehaničnim spremljevanjem. Bas 42, prim. 49, malo rabljeno po ugodni ceni. Poizve se pri Josipu Bizjak, Maribor, Krekova ulica 2. 947

PRILIČNO HIŠO v Mariboru s trgovino in z vrtom ob glavni cesti na solčni legi po ugodni ceni. Poizve se pri Josipu Bizjak, Maribor, Krekova ulica 2. 947

2 ŽICNI PERESNICI in 2 žilnici (morska trava) ter lepo visoko stojalo za uro. 948

HIŠO NA VRHNIKI z gospodarskim poslopjem, v sredi trga, pripravno za trgovino ali obrt. Več se poizve pri lastniku Francu Brnciču, Vrhnika 140. 947

SLUŽBE:

KONTORISTINJA s pisarniško prakso bi rada premenila mesto. Šla bi najraje za blaginčarko ali v kako trgovino tudi izven Ljubljane. Ponudbe prosijo pod šifro »Poštena« na upr. lista. 918

URADNIK išče službo za popoldanske ure (od 15. ure dalje). Prevzame event. vsakovrstna statistična in druga dela tudi na dom. Nastop službe in plača po dogovoru. Ponudbe prosijo pod šifro »J. P. 24« na upr. lista. 952

ABSOLVENT abt. tečaja dober književnik, več slov., angl. in laške korespondence, išče primerno mesto pri industrijskem podjetju. Nastop takoj. Ponudbe pod »Mladost« na upr. listo. 941

GODALNI ORKESTER išče kapelnika. Ponudbe pod »Orkester« na upr. listo. 946

JURIST z dveletno pisarniško prakso in izpitom iz državnega računovodstva želi s 1. jan. 1923 premeniti službo. Ponudbe pod »Jurist« na upr. listo. 945

TRGOVSKI SOTRUDNIK, 24 let star, oženjen, brez otrok, išče primerno mesto pri kakšni tovarni, trgovini z lesom ali kakem drugem podjetju. Bil je uslužben 4 leta pri orožništvu ter več slovensčine in nemščine v govoru in pisavi ter deloma srbohrvaščine (tudi cirilice). Naslov v upr. listo. 941

RAZNO:

V BLIŽINI GLEDALIŠČA, v novi vili se oddaja 2 nobelovani sobi z veliki balkonom in konjarnico. Cena za prvo leto Din 50.000. —, katere je treba položiti kot kavičjo. Reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe pod šifro »Mehlova soba št. 953« na upr. listo. 953

POZOR INDUSTRIJCI v najem se da mlin in žaga — vodna moč — uporabno tudi za drugo industrijo, 5 minut od kolodvora. Poizve se v podružnici »Jugosla- 951

Enkratna objava 1½ din. Priporočajo se sledeče tvrdke:

SPEDICIJE:

Orient, d. d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.

Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

VELETRGOVINA VINA

Braća Antičević, veletrgovina dalmatinskega vina, žganja in olja. Pišve — Jelse — Dalmacija. — Podružnica: Logatec — Lož, Slovenija.

Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Kunc Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

SLAŠČICARNA:

Kalaš, Ljubljana, Židovska ul.

Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/1.

STAVBNO IN UMETNO TESARSTVO: Jakob Pavlič, Domžale.

PARNA PEKARNA:

Jakov Kančič, Ljubljana, Gradišče.

PAPIRNA TRGOVINA:

I. Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

VLIVANJE VSAKOVRSNIH KOVIN: Pezdarnik & Cie. Ljubljana — Zg. Šiška.

KONFEKCIJE:

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg.

KNJIGARNA:

Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

KAVARNE:

Centrala, Ljubljana, poleg ljubiteljskega mosta, Stefan Mikolič.

JADRAN, Breg vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN SREBRNINO:

Ivan Poklič, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OBRABNA Kleemanns ver. Fabriken, Oberfirchheim und Faurndau.

Produktivna zadruga pleskarjev sobo — in črkošlikarjev reg. z. 2. a. z. Ljubljana, Gosposka ul. 4.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE: J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

DOBAVLJALEC KLOBAS: Novak Tavladijač, Ljubljana, Moste 145, najcenejše in najkvalitetnejše klobase.

TRGOVINA BOMBAŽA SUKANCA ITD.

Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

PRODAJA BUKOVIN DRV NA DEBELO IN DROBNO:

Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

MANUFAKTURE:

Kunstek — Pieterski, trgovina z usnjem in čevlji. Velika zaloga. Vodnikov trg št. 5.

Prijateljem petja za Božič ali Novo leto ustrezete najbolji

ako jim poklonite

„Pevski koledar“ ali zbirko „Male pesmarice“

ali E. Adamičevih:

„16 jugoslovanskih narodnih pesmi“

in Prelovca skiadbi:

„Jaz bi rad rdečih rož“ in „Dve pesmi“.

Vse se dobe v

„Zvezna knjigarna“, Ljubljana, Marijin trg 8.

Za Božične praznike

priporočamo najkvalitetnejše specialitete ruma:

Cognac - Rum, Citron - Rum, Orange - Rum.

Kupujemo

rabljene prazne steklenice za konjak vsake velikosti po najvišjih cenah!

„A. L. K. O.“, veletrg. žganja družba z o. z., LJUBLJANA, Kolizej.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri
A. & E. Skabe ne
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izveščani (tudi iz de-
zele) dobijo za stalno proti kavčji razno konfek-
cijsko delo na dom. Vr. asati v Ljubljani, Emonska
cesta št. 8/1. v pisarni.

„Zločin v Orcivalu“

roman E. GABORIAU

Je izšel v knjigi. — Cena br. Din 18.—.

Zvezna knjigarna, Ljubljana
Marijin trg 8.

Prva Jugoslov. tvornica vagona, strojeva i mostova, d. d., Brod n. S. Išče 2 železo-livarja

s takojšnjim nastopom. Reflektira se samo na prvostne moči z daljšo prakso. Ponudbe naj se pošljejo na gorenji naslov.

Za reklamne cene se prodaja narejena obleka

za moške, ženske in otroke, tudi

kožuhovina in trikotaža

edino le v največji trgovini

O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg 5.

Pozor! Božična darila.

Najprimernejše in najljubše darilo je gotovo prvostno izdelane povečane slike, nam priljubljenih oseb. V izvršitve istih v vsaki velikosti, kakor vseh izdelkih črno, sepja, barvano s pastelom ali oljnat po najnižjih cenah se priporoča.

Prvi domači zavod za povečanje slik Franc Kunc, Wolfova ulica 6, Ljubljana

Naročila za božična darila se sprejemajo do 20. t. m.

Za leto 1923 Za leto 1922

Žepna koledarja

v dveh lično izdelanih oblikah 12x7 in 6x4 cm se dobijo po vseh knjigarnah in trgovinah s papirjem.

Koledarja sta lično vezana in tiskana na dobro limenem papirju. Naroča naj se direktno pri

„Zvezni tiskarni in knjigarni“ v Ljubljani
Wolfova ul. št. 1.

Emil Adamič:

16

jugoslov. narodnih pesmi

I. del (moški zbori) 10 Din.

II. del (meš. zbori) 12 Din.

Pevski zbori, naročite to krasno zbirko naših narodnih pesmi, ki so povsod, kjer so jih doslej izvajali, sijajno uspele. Dobe se v vseh knjigarnah, ali direktno pri založništvu:

„Zvezna knjigarna“,
Ljubljana, Marijin trg 8.

Divjačino,

jelene, srne, zajce, jerebice, fazane, divje koze, kljunače itd. kupuje vsako množino in plača po najboljših cenah.

E. Vajda, izvoz divjačine in perutnine
ČAKOVAC, MEDJIMURJE.

Brzjavi: **VAJDA**, Čakovac.
Telefon Interurban št. 59.

Maraskino Morpurgo.

Priporočamo:

Cognac Dalmatia Medicinal

in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.

Prva dalmatinska odlikovana parna destilacija

V. MORPURGO, SPLIT

Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova ulica 4.

NARODNI IZDELKI

so najcenejša in primerna darila.

M. TIČAR, LJUBLJANA.

Alojzij Lenček

stavbeni in galanterijski klepar

Ljubljana

: Sv. Petra cesta 29 :

se priporoča za vsa v njegovo

stroko spadajoča dela in popravila.

Solidna postrežba! Zmerne cene!